

LIETUVOS RESPUBLIKOS
MUITINĖS ĮSTATYMO NR. IX-2183 PAPILDYMO 56¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO
PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Asmenys, gabenantys krovinius vadovaudamiesi Muitinės konvencijos dėl tarptautinio krovinių gabenimo su TIR knygelėmis (1975 m. TIR konvencija) nuostatomis, neturi galimybės patys supaprastintu būdu įforminti prekėms TIR procedūros. Jie privalo pristatyti prekes ir TIR knygelę į muitinės postą ar kitą muitinės nustatytą vietą. Toks reikalavimas kliudo optimaliai planuoti ir organizuoti logistikos procesus, didina krovinių gabenimo trukmę bei kaštus ir sukelia neigiamą poveikį Lietuvos vežėjų ir ekspeditorių veiklos konkurencingumui. Šios problemos pastaruoju metu tapo dar aktualesnės dėl vykdomo muitinės postų stambinimo ir muitinio tikrinimo vietų, kuriose muitinės pareigūnai dirba verslininkų patalpose, skaičiaus mažinimo.

Atsižvelgiant į tai, Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo Nr. IX-2193 papildymo 56¹ straipsniu įstatymo projektu (toliau – įstatymo projektas) siūloma papildyti Muitinės įstatymą nuostatomis, numatančiomis galimybę asmenims įgyti TIR įgaliotojo siuntėjo statusą, kuri įgijusiam leidimo turėtojui leidžiama pačiam supaprastintu būdu įforminti prekėms TIR procedūrą, nepateikiant prekių ir TIR knygelės muitinei. Šios nacionalinės nuostatos būtų taikomos tik TIR procedūroms, pradedamoms Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lenkijos Respublikos ir Latvijos Respublikos nacionaliniuose teisės aktuose šiuo metu jau numatyta galimybė turėti TIR įgaliotojo siuntėjo statusą pradedant TIR procedūras (ši informacija pateikta Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos parengtame informaciniame dokumente WP.30/AC.2 (2016) Nr. 4 (<https://www.unece.org/fileadmin/DAM/trans/bcf/ac2/documents/2016/id16-04e.pdf>)) ir ji sėkmingai taikoma praktikoje.

Kartu atkreiptinas dėmesys, kad nuomonės, kad tokie supaprastinimai galėtų neatitikti Europos Sąjungos muitų teisės, Europos Komisija nėra pareiškusi.

Taip pat pažymėtina, kad Muitinės įstatymo papildymas tokiomis nuostatomis būtų labai aktualus, nes dėl Lietuvos geografinės padėties, didelių kelių transportu vežamų prekių tranzito apimčių, ypač tenkančių vežimams rytų kryptimi, išplėtos logistikos centrų ir kitos transporto infrastruktūros bei dėl Europos Sąjungoje ir Baltarusijos Respublikoje bei Rusijos Federacijoje veikiančių tranzito sistemų skirtumų Lietuvoje įforminama labai daug TIR procedūrų (per 2017 m. – apie 130 tūkst.).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimą koordinavo Mokesčių politikos departamento (direktorė – Jūratė Laurikėnaitė, tel. 239 0151) Mokesčių ir muitų administravimo skyrius (skyriaus vedėjas – Paulius Majauskas, tel. 239 0093).

3. Dabartinis teisinis įstatymo projekto aptartų teisinių santykių reglamentavimas

Muitinės konvencijos dėl tarptautinio krovinių gabenimo su TIR knygelėmis (1975 m. TIR konvencija) 49 straipsnyje numatyta, kad jos „nuostatos netrukdo taikyti didesnių lengvatų, kurias Susitariančiosios Šalys, remdamosi vienašaliais nuostatais arba dvišaliais ar daugiašaliais susitarimais, suteikia arba nori suteikti, tik tokios lengvatos neturi trukdyti taikyti šios Konvencijos nuostatas ir vykdyti TIR procedūras“. Pagal tos pačios konvencijos 19 straipsnį „išvykimo šalies muitinė imasi visų būtinų priemonių, kad įsitikintų krovinio manifeste pateiktų duomenų tikslumu ir (arba) uždėtų muitinės plombas arba patikrintų tos muitinės įgaliotų asmenų uždėtas plombas“.

1975 m. TIR konvencijos nuostatų taikymo Europos Sąjungos valstybėse narėse tvarką šiuo metu reglamentuoja Sąjungos muitinės kodeksas (Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 952/2013) ir su juo susiję Europos Komisijos deleguotieji ir įgyvendinimo aktai (Reglamentas (ES) 2015/2446 ir Reglamentas (ES) 2015/2447). Sąjungos muitinės kodekso 230 straipsnyje tik numatyta, kad muitinė gali įgalioti asmenį – įgaliotąjį gavėją gauti prekes, gabenamas pagal 1975 m. TIR konvenciją, muitinės jam suteiktame leidime nurodytoje vietoje ir supaprastintu būdu užbaigti TIR procedūrą. Sąjungos muitinės kodeksas ar su juo susiję Europos Sąjungos muitų teisės aktai nereglamentuoja TIR procedūros įforminimo prekėms supaprastintu būdu, nepateikiant prekių ir TIR knygelės muitinei, kurį atliktų pats muitinės įgaliotasis asmuo – įgaliotasis siuntėjas.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir laukiami teigiami rezultatai

Įstatymo projekto paskirtis – sukurti teisinės prielaidas asmenims įgyti TIR įgaliotojo siuntėjo statusą, kurį įgijusiam leidimo turėtojui būtų leidžiama pačiam supaprastintu būdu įforminti prekėms TIR procedūrą, nepateikiant prekių ir TIR knygelės muitinei. Siūloma nustatyti, kad pareiškėjai, pageidaujantys įgyti TIR įgaliotojo siuntėjo statusą, turėtų atitikti tokius pačius reikalavimus, kokie taikomi pareiškėjams, pageidaujantiems įgyti įgaliotojo siuntėjo statusą, kuriuo naudojantis galima supaprastintu būdu įforminti prekėms Sąjungos tranzito procedūrą. Taip pat siūloma suteikti įgaliojimus Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generaliniam direktoriui nustatyti leidimų naudotis TIR įgaliotojo siuntėjo statusu suteikimo, šių supaprastinimų taikymo ir muitinės priežiūros tvarką.

Priėmus įstatymą, asmenys, įgiję TIR įgaliotojo siuntėjo statusą, neprivalėtų pristatyti prekių ir TIR knygelės į muitinės postą ar kitą muitinės nustatytą vietą ir galėtų patys supaprastintu būdu įforminti prekėms TIR procedūrą. Tai sudarytų galimybes Lietuvos vežėjams ir ekspeditoriams geriau planuoti ir organizuoti logistikos procesus, mažinti krovinų gabenimo trukmę bei kaštus ir turėtų teigiamą poveikį jų veiklos konkurencingumui. Be to, sudarius galimybes muitinės leidimus turintiems TIR įgaliotiesiems siuntėjams patiems įforminti prekėms TIR procedūrą, būtų sudarytos galimybės racionaliau naudoti Lietuvos muitinės žmogiškuosius išteklius.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Įstatymo projektu siūlomi reguliuoti teisiniai santykiai turės teigiamos įtakos ekonomikai, muitinės veiklai ir TIR procedūromis besinaudojančių verslo subjektų konkurencingumui. Neigiamų pasekmių finansams, socialinei aplinkai, viešajam administravimui ir teisinei sistemai nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus įstatymo projektą poveikio kriminogeninei situacijai ar korupcijos mastui nenumatoma.

7. Galima priimto įstatymo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus įstatymo projektą, bus sukurtos teisinės prielaidos asmenims įgyti TIR įgaliotojo siuntėjo statusą, kurį įgijusiam leidimo turėtojui būtų leidžiama pačiam supaprastintu būdu įforminti prekėms TIR procedūrą, nepateikiant prekių ir TIR knygelės muitinei. Tai sudarys galimybes Lietuvos vežėjams ir ekspeditoriams geriau planuoti ir organizuoti logistikos procesus, mažinti krovinų gabenimo trukmę bei kaštus ir turės teigiamą poveikį jų veiklos konkurencingumui (pvz., lyginant su Lenkijos, Latvijos verslo subjektų, kurie turi galimybes naudotis tokiais supaprastinimais, veiklos sąlygomis).

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, teisės aktai, kuriuos būtina priimti, galiojantys teisės aktai, kuriuos reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinis direktorius, naudodamasis įstatymu jam suteiktais įgaliojimais, turėtų nustatyti leidimų naudotis TIR įgaliotojo siuntėjo statusu suteikimo, šių supaprastinimų taikymo ir muitinės priežiūros tvarką.

9. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, įstatymo projekto sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrines lietuvių kalbos normas.

10. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projekto nuostatos atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisės aktus.

11. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių teisės aktų rengėjai ir parengimo terminai

Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinis direktorius iki 2019 m. spalio 15 d. turėtų patvirtinti leidimų naudotis TIR įgaliotojo siuntėjo statusu suteikimo, šių supaprastinimų taikymo ir muitinės priežiūros tvarką.

12. Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšos, kurių prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės, sutaupyta nebus.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nėra.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Muitinės įstatymo papildymo įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą (įskaitant žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*), yra: „tranzitas“, „TIR procedūra“, „įgaliotasis siuntėjas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

